

for, saa skal jeg ikke indlade mig i nogen Tvist om det, da det jo vistnok kan siges om enhver bestemt Stilling i Samfundet, for Exempel ogsaa om Embedsmand, at en saadan Stilling ikke tillader at gøre alt Det, hvad der kan være tilladt for dem, der staae i et reent borgerligt Forhold; men det er dog lige vist, at det maae vi betænke at gaae billigt frem mod Ungdommen, der stilles til Hæren, eller at gaae klogt frem i det Hele, naar vi ville være et frit Folk, og da gaaer det virkelig ikke an at betage dem i denne deres Stilling alle deres Friheder og Rettigheder og ubvide Begrebet om den militaire Disciplin dertil, at de, dersom det lykkes, blive et aldeles villieløst Redskab i de Commanderendes Hænder. Mig forekommer det, at der allerede efter hvad her er oplyst netop i det Tilfælde, der foreligger, maatte have været Veie, som vistnok burde have været indslaaede istedetfor denne Domsaldelse eller idetmindste Dømmelse af Straf; thi dersom det er saa, at den menige Mand allerede under den absolute Myndigheds Udøvelse ved visse Leiligheder kunde fremføre umiddelbart for baade Hærens og Rigets Overhoved sin Klage endogsaa over nogen af de Foresatte, saa skulde man dog synes, at det Samme idetmindste maatte gjælde, naar Rigsdagen er samlet; man skulde dog mene, at det var et Tilfælde, eller om man vil kalde det en Leilighed, langt anderledes end en Mynstring, til at de Ringeste i Hæren med Sikkerhed og uden al Frygt kunde frembringe deres Klage paa et Sted, hvor den hverken vilde blive holdt hemmelig, eller kunde komme Bedkommende til mindste Skade, dersom den ikke var velbegrunnet. Da det dernæst ogsaa hører med til Undtagelserne i Hæren, at de, der tjene i den, ikke komme til at svare for deres Værnething og dømmes efter de samme Love, som de ellers dømmes efter, naar de staae udenfor Hæren, skulde man synes, at denne Indretning med Krigsretter og med Generalauditeurer, som under en Forespørgsel fra eller Raadslagning med Kongen fremstillede en Art Høiesteret i alle Krigsretsager, ikke blev hævet, og naar man under den forandrede Forfatning ikke fandt Grund til at sikkre Hæren idetmindste den samme Retstilstand i øverste Instans som

de øvrige Borgere have, saa skulde man dog have haabet, at Alt, hvad der før kaldtes Raade, nu vilde som Billighed rette paa de strenge Bestemmelser, som ellers maae udelukke dem, som staae i Hæren, fra Brugen af de allerfimpleste og alleruundværligste Rettigheder.

Sall: Jeg vil forsøge saa kort som muligt blot at fremsætte et Par korte Bemærkninger, som kunne synes at være fornødne efter de Uttringer, der ere fremkomne fra de to sidste ærede Talere, uagtet de rigtignok for en Deel ere gaaede ind paa Gebeter, hvor jeg ikke troer, at det vilde være rigtigt eller hensigtsmæssigt at følge dem. Jeg skal blot med Hensyn til hvad den sidste ærede Rigsdagsmand yttrede om den formeentlige Uoverensstemmelse mellem de Uttringer, der ere fremsatte af den høitagtede Krigsminister og mig, tillade mig at antyde, at jeg dog ikke troer, at en saadan er tilstede; det kan være muligt, at den høitagtede Krigsminister, muligen ogsaa jeg selv, kan have brugt Udtrykket „Tilladelse“ med Hensyn til de omhandlede Andragenders videre Fremme, men det er aldeles bestemt blevet udtalt af den høitagtede Krigsminister, at det, hvorpaa det kommer an, er Forpligtelsen for de Militaire til at forevise deres Andragender og Klager, saaledes, at en Paategning desangaaende af den Foresatte gives, og det er en Bestemmelse, som udtrykkeligt er foreffret; derimod troer jeg ikke, at den høitagtede Minister har yttret Noget om, at det skulde være strafbart for den Militaire blot at komme med en Forespørgsel til vedkommende Foresatte om at ville give en saadan Paategning — men maaskee har jeg misforstaaet det ærede Medlems Uttringer i denne Henseende.

Den ærede Rigsdagsmand kom atter tilbage til Armeens borgerlige Rettigheder og Friheder. I den Anledning skal jeg bemærke, at det neppe vil være rigtigt at fortsætte en Discussion derom videre; thi naar den ærede Rigsdagsmand har sagt, at han indrømmer, at de Militaire ikke kunne have alle de samme Rettigheder og Friheder, som andre Statsborgere, men at han kun ikke vil have dem gjorte til aldeles villieløse Redskaber uden nogen Rettighed, saa kan jeg gjerne erklære mig enig heri; men jeg maa da tillige tilføie, at de